

MGK VE DEMOKRASİ - Hukuk-Ordu-Siyaset

Av. Muharrem Balcı

<http://hertaraf.com/haber-mgk-ve-demokrasi--hukuk-ordu-siyaset-av-muharrem-balci-3836>

20.02.2020

MGK VE DEMOKRASİ

-Hukuk-Ordu-Siyaset-

Av. Muharrem Balcı

Yöneliş Yay. 1997

ÖNSÖZ

Elinizdeki kitap, bir doktora tezi veya yılların araştırması sonucu ortaya çıkmış bir eser değildir. Savunma görevini ifa eden bir hukukçunun, herkes gibi ülkeyi ve insanını en fazla etkileyen olaylar karşısındaki düşüncelerini ortaya koymaya çalıştığı bir incelemesidir. Seçilen konunun, bir hukukçu olarak bizi çok daha fazla etkilediği açıktır. Zira birçok siyasî ve düşünce suçu davalarına sanık müdafii olarak katılma durumunda olan Avukatın, savunmalarını etkileyen gelişmeler karşısında bu etkileri araştırmaması mümkün değildir. Hukukun uygulama alanının daraltıldığı bir ortamda, savunma gibi kutsal bir görevi ifa etmenin zorluğu, kendisini veya bir başkasını savunma durumunda kalanların takdir edebileceği bir durumdur.

Bu sözlerimiz, bir çaresizlik ifadesi olarak değil, mevcut hukuk düzenindeki aksaklıklardan yakınma olarak görülmelidir. Çünkü çaresizlik duygusu, insanı, elini kolunu bağlayarak atıl kıldığı halde; **“Hukuk Düzeni”**ndeki aksaklıklar, aksamalara çare üretebilecek olanların, düşüncelerini toplumla paylaşmasıyla aşılabılır. İşte bu yaklaşım bizi Millî Güvenlik ve Millî Güvenlik Kurulu ile ilgili çalışmaya sevketmiştir. (s. 9)

Av. Muharrem BALCI

10 Temmuz 1997

Devlet / İdare

Tanımlanması güç olgulardan biri devlet kavramıdır. Bugüne kadar üzerinde ittifak edilen bir tanıma ulaşılmamış olmasına rağmen, yapılan tanımlardan devletin unsurlarını tespit edip, devletin ne olup olmadığı üzerinde durulabilir. Tanımlardan bazılarında ön plâna çıkan unsur **“iktidar”** olurken, bazılarında **“toplum”** ön plâna çıkmaktadır. Buna göre belli başlı iki tanımdan yola çıkarak devletin unsurlarını ve gelişimini incelemek mümkündür.

“Devlet, egemen kamu gücüne sahip, hukuksal bir kişiliktir.” Burada ön plâna çıkan **“iktidar”** veya **“egemenlik”** unsurudur. **“Devlet, bir ulusun belli bir toprak parçası (ülke) üzerinde, siyasi örgütlenmesi sonucu ortaya çıkan kişiliktir.”** Bu tanımda da **“toplum”** ögesi ön plâna çıkmaktadır. (s. 18)

Rejim Sorunu ve Basın

Türkiye’de 1960 sonrasında gelişen birtakım olaylar karşısında alıntılıdığımız şekli ile MGK’nın hukuk çerçevesinde yaptığı, önceki bölümlerde alıntılıdığımız kimi açıklamalar ya tamamen kağıt üzerinde kalmış ya da iyi temenniler şeklinde hafızalarda yer etmiştir. Fakat MGK’nın görevine dahil olmayan işlere ilişkin aldığı kararlar ve dayatmalar basın tarafından alkışlanmış, kararlara uyulmaması veya geciktirilmesi, bir rejim sorunu haline getirilmiştir.

Dipnot: **“Askeri Hep Biz Kışkırttık”** başlıklı yazısında Mehmet Ali Birand, **“Çifte standart ve durmadan iniş çıkışları gösteren taraf ise bizleriz. ...hep kendi istediğimiz yönde bir müdahale bekledik... Demokrat Parti’yi dahi durdurabilmek için askeri kışkırttık... PKK terörü sırasında da aynı durumla karşı karşıya kalmadık mı? Şimdi Refah’ın radikalleri sahneye geldi. Yeni düşmanlarımız onlar oldu. Bir de baktık ki, demokrasi adına eskiden askeri eleştirenler bu defa askeri, müdahaleye zorluyorlar.”** sözleriyle kendisinin de içinde bulunduğu çevrenin gerçeklerini dile getirmektedir. Mehmet Ali Birand,

Sabah gazetesi, 31. 3. 1997.

Türkiye’de basın, darbelerin hazırlanmasına yardımcı olmak ve onu meşrulaştırmak noktasında gayretleri bilinen bir gerçektir. İhsan Sabri Çağlayangil’in Güneş gazetesine verdiği bir demeçte (16 Haziran 1987) **“Osmanlı’dan günümüze kadar 110 askerî darbe girişimi olduğunu”** söylemesi; yani neredeyse her yıla bir darbe teşebbüsünün denk geldiğinin en eski ve tecrübeli bir politikacı tarafından ifade edilmesi; bir zamanlar Milliyet gazetesi yöneticisi Ali Naci Karacan’ın, **“Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde güç ne hükümette ne de ordudadır. Güç yalnızca basındadır. Çünkü insanlar gazetede okuduklarına inanırlar”** sözleri ile Hürriyet gazetesi eski sahibi ve yazarının **“Ordudan da güçlü. Orduyu darbeye hazırlayan basındır”** sözleri (A. Faruk Yanardağ, a.g.e, s. 72), Genelkurmay Başkanı Karadayı’nın **“Basın ne beşinci kuvvettir, ne dördüncü, basın birinci kuvvettir”** beyanatı, gelinen noktada ordu-basın ilişkilerinin en iyi tespiti ve yorumudur denilebilir. Türkiye’de Ordu’nun siyasî hayattaki rolünü, çalışmanın başında yansıtmaya çalıştık. Tarihî süreç incelendiğinde birinci kuvvet ordudur. Basına atfedilen birinci kuvvet nitelemesi bir şükranın ifadesi olarak düşünülebilir. Önemli olan hangisinin birinci kuvvet olduğu değil, birbirini tamamlayan kuvvet olduklarıdır. Tüm bu ilişkiler ve gelişmeler, Türkiye’de bir rejim sorunu var diyerek, mevcut rejimin **“ayakları altından kaydığı”**nı hissedenlerin, müstakbel rejimden kaygı duyanların koordinasyonunda gerçekleşmektedir. Şu tespite de kulak vermek elzemdir: **“Türkiye’de bir rejim sorunu varsa o da, müstakbel rejim sorunudur”** (Cengiz Çandar, **“Rejim Sorunu”**, Sabah gazetesi, 27.4.1997) (s. 74)

TÜRKSAM Raporu

İstanbul'da münteşir aylık bir dergiden bahsedeceğiz.

BELGELERLE TÜRK TARİHİ DERGİSİ DÜN/-BUGÜN/YARIN dergisinden bahsedeceğiz. Jeneriğinden anlaşıldığı kadarıyla bu dergi, “**Tarihi Araştırmalar ve Dokümantasyon Merkezleri Kurma ve Geliştirme Vakfı**”nın yayın organıdır. (Dipnot: Kurucusu ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ertuğrul Zekai Ökte (Emekli General ve aynı zamanda Prof. olarak tanınmaktadır). Ondört Yayın danışmanından altısı emekli general, biri emekli kurmay albaydır. Yayın danışmanlarından biri de (Dr. Mehmet Atay) aynı zamanda Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in danışmanlarındanıdır. Dergi “**İstanbul Araştırma Merkezi**” tarafından hazırlanmakta, “**Tarihi Araştırmalar Vakıf İşletmesince**” yayınlanmaktadır. Dergi piyasada açıktan satılmadığı gibi; hazırlayıcısı, yayıncısı olan vakıflar gibi, ancak belli kişiler tarafından tanınan, takip edilen, abone sistemiyle dağıtılan bir dergidir.)

Derginin Şubat 1997 tarihli 1. sayısında “Stratejik Değerlendirme” konu başlığı altında, “**Türkiye Stratejik Araştırma ve Eğitim Merkezi (TÜRKSAM)**”nin hazırladığı “**1997'nin Başında Dünya ve Türkiye**” adlı bir “**Yıllık Rapor**” yayınlanmıştır. Raporun konusu, kısaca “**dünya ülkelerinin içinde bulunduğu siyasî durumları ve Türkiye'nin bu ülkelerle ilişkilerindeki boyutlar**” olarak özetlenebilir. Rapor 15 sayfadan oluşmuş, son 5 sayfası Türkiye'ye ayrılmış, Türkiye'nin Avrupa Birliği, Yunanistan, Suriye, İsrail, İran, Irak, Amerika Birleşik Devletleri ve PKK ile ilişkileri incelenmiştir. Raporda ileri sürülen görüşlerden bazıları oldukça çarpıcıdır. Bu görüşlerden bazı örnekleri, “**oluşturulan Millî Askerî Strateji Konsepti ve İsrail ile yapılan anlaşmalar hatırlanarak değerlendirilmesi yararlı olur**” kanaatinde olduğumuz için, kısaca aktarmak istedik. Raporda Suriye ile ilişkiler değerlendirilirken, “**Türkiye'nin Suriye ile bir ‘Hatay Sorunu’ olmadığı, Suriye yöneticilerinin Hatay'ı kendi sınırları içinde görmek gibi bir seraplarının ve bu serapta dışa vuran saldırgan emellerinin bulunduğu, Bu durumun Türkiye'nin İsrail ile işbirliği ve güç birliği yapmakta ne kadar haklı olduğunu gösterdiği, Suriye'nin ise Hatay konusunu 1997 yılında hasıraltı edeceği**” vurgulanmaktadır.

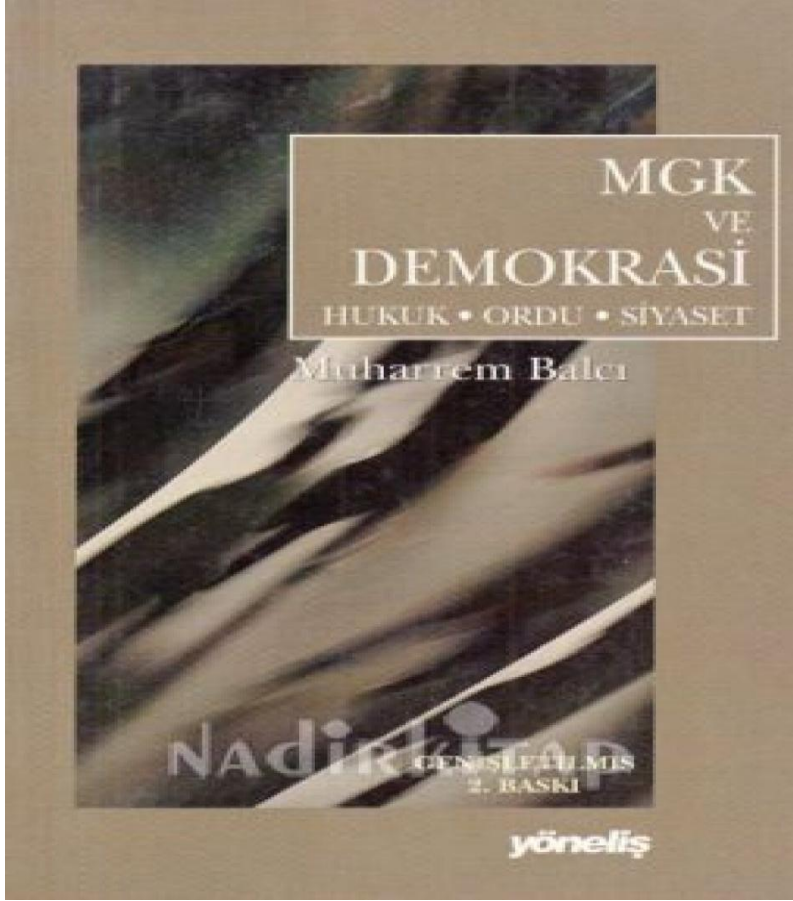
Raporda, İsrail ile ilişkiler konusunda beklediğimizden pek farklı bir görüş yer almaktadır: “**İsrail ile yapılan anlaşmalar Netanyahu ve Erbakan hükümetlerinden çok önce hazırlanmıştı, ancak imzalanması bu hükümetler döneminde gerçekleşti. Bunun iki taraf için de rizikolar taşıdığı ortadadır. Türkiye İsrail ile işbirliğini geliştirmek arzusunda ama bunu Filistinlilerin meşru haklarının çiğnenmesi pahasına yapması söz konusu olamaz. Oysa Netanyahu hükümeti bu açıdan Ankara'yı rahatsız edecek yaklaşımlar içindedir. Erbakan Hükümeti, Askerî İşbirliği Anlaşmasına gönülsüzce de olsa imza atmakla birlikte İsrail ile işbirliğini pek fazla sürdürmek yanlış değildir. 1997 yılında her iki ülkede bu hükümetler işbaşında olduğu sürece Türkiye-İsrail ilişkilerinin hiç değilse hükümetler düzeyinde ve olağan koşullarda gelişme şansının pek olmadığı söyle-**

nebilir. (Dipnot: İsrail’de yayınlanan 2 Mayıs 1997 tarihli Ha’aretz gazetesinde İsrail’in uluslararası şöhretli askeri uzman yazarı Ze’ev Schiff bir yazısında, “...anlaşmalar iktidardaki partiden ziyade Türk ordusuyla yapılmıştır. İsrail ve İsrail’le imzalanan anlaşmalar, Türkiye’deki siyasi tartışma konuları arasındadır. Şu sırada, bu iç tartışmalarda, ordunun konumu iktidar partisinden daha güçlüdür; bununla birlikte, hiç kimse uzun vadeli trendlerin nasıl olacağından emin olamaz” (Cengiz Çandar’ın, Sabah gazetesinde, Turkish Daily News gazetesinden aktarımları, 3 Mayıs 1997). Bu ifadeler, MGK kararlarını uygulamadaki aşırı hassasiyetin, İktidardaki bir partinin kapatılması gayretlerinin, dış ve iç düşman belirleme stratejilerinin arka alanındakileri gösteriyor olabilir mi?) **Özel sektör düzeyinde ekonomik ilişkiler ve Silâhlı Kuvvetler arasındaki işbirliği ise pırlırtısını yitirmiş bir halde de olsa sürebilir.”**

Raporda PKK terörü ile ilgili **iki önemli konunun** altı çizilmektedir.

“1- ...Türk Silâhlı Kuvvetleri PKK’ya karşı yürüttüğü mücadele sürecinde olağan koşullarda hiçbir manevranın, hiçbir tatbikatın kazandırmasının mümkün olmadığı bir **askerî bilgi ve deneyim** kazanmıştır. Hem muvazzaf subaylar düzeyinde, hem de celple silâh altına alınan yedek subay ve erat düzeyinde. Öyle ki yakın gelecekte bir seferberlik ilân edilecek olsa Türk ordusunun subay ve erat olarak kadroları daha baştan her türlü savaşı yürütebilecek (Dipnot: PKK terörünü Türkiye insanı kadar yakından göremeyen dış dünyanın bu satırlardan anladığı; ‘**Türk Silâhlı Kuvvetleri’nin, canlı hedefleri olmayan ve gerçek mermilerin kullanılmadığı tatbikatlarda elde edilemeyen deneyimleri kazanmak için bu savaşı devam ettirdiği**’ olabilir.) bilgi ve deneyime sahip olarak düşmanla cenk edecek durumdadırlar.”

2- Yine aynı çevreler kuşkulandırmaya, kara kara düşünmeye başladılar ki bu savaş Türkiye’ye ağır bir ekonomik maliyet bindirmiş gibi gözükmesine rağmen, gerçekte, pek de öyle olmuyor. Ve özellikle son yıllarda Türkiye’de, **PKK yürüttüğü mücadeleyi hangi yollardan finanse etmişse, onunla mücadeleyi benzer yollardan finanse ediyor. En azından bir taraftan giden dövizler bir başka taraftan geri geliyor.** (Dipnot: 1996’nın sonlarında Avrupa, özellikle Alman mahkemelerinden Türkiye’nin yöneticileri hakkında, uyuşturucu kaçakçılığına devletin başında olan kişi olarak göz yumulduğu şeklinde kararlar çıkması hatırlanmalıdır.) Yani PKK’nın Türkiye’deki işbirlikçilerinin yaydığı yüksek rakamlı faturalar aslında büyük ölçüde **Türkiye’nin düşmanlarının cebinden çıkıyor!** (Dipnot: Günlük harcamanın bir trilyonun üzerinde olduğu şeklindeki resmi beyanlar hâlâ hafızalardadır. Rapor bugüne kadar yapılan resmî açıklamalar ve yayınlanan rakamları yalanlıyor.) Şimdi bu kuşku beyinlerine düşmüştür! Yıllarca PKK’nın uyuşturucu kaçakçılığına göz yuman, kara para aklanmasına ses çıkartmayan, hatta şu veya bu yollardan destek veren çeşitli Batılı başkentlerde son sıralarda ansızın Türkiye’ye yönelik **‘kara para aklama’** suçlamaları boşuna değildir!

Bu konuda Türkiye adına eksi hanesine kaydedilecek ve mutlaka en kısa zamanda düzeltilmesi gereken tek şey: hiç kuşkusuz, **düşmana düşmanın silâhıyla karşılık verirken bunu ‘çeteler’ aracılığıyla değil, devletin ilgili özel kurumları aracılığıyla yapmak** ve kişisel çıkarlar ile ulusal çıkarları birbirine karıştıran, PKK ile mücadele paranası ardında kendi kendilerine hizmet eden kişi ve çevrelere meydan vermemektir. 1996’da kamuoyunda bu bilinç yer etmiştir. Bu bilincin siyaset erbabına da yayılıp yayılmayacağı ve devletin, içinde yuvalanma fırsatı bulabilmiş çetelerden arınıp arınmayacağı 1997 yılında görülecektir.

Konu ile ilgili görüşleri alınan TÜRKSAM Koordinatörü Nazım Güvenç: **“Raporda Türkiye’nin uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı izlenimi ediniliyor. Ancak bu eksik. Uyuşturucu kaçakçılığını dünyada bütün istihbarat örgütleri yapıyor. CIA yapmıyor mu, İngiliz İstihbaratı yapmıyor mu? Hatta Alman İstihbarat Teşkilâtı’nın nükleer madde kaçakçılığı yaptığına dair bulgular var. Biz ayrıca sadece uyuşturucu kaçakçılığını değil, çeşitli eylemleri de devletin ilgili kurumlarının yapması gerektiğine inanıyoruz.”** (Radikal gazetesi, 19.4.1997) demekten çekinmemiştir. Bir kısım çevreler ise, dergi çevresinin kendilerini Genelkurmay’a yakın göstermeye çalıştığını söylemiştir.

Yukarıdaki satırlar, büyük puntolar halinde İstanbul’da yayınlanan **Selâm gazetesi ve Radikal gazetesinde yayınlanmıştır**. Her iki gazete de, yayınlarında, konunun **Toplumla İlişkiler Başkanlığı** ile ilişkisini kurmuş ve açıkça toplumda bu konularda bir kanaat oluşturma işleminden bahsetmiştir. Buna rağmen hiçbir tepki ve tekzip de almamıştır. Ancak, akla takılan

bir soru şudur: Bu yayın sadece Selâm gazetesinin bir günlük nüshasında yer almış, fakat daha sonra işlenmemiş, basının farklı kesimlerinde ise sadece Radikal gazetesinde yer almıştır. Bunun nedenlerini izah etmekte güçlük çekildiği de ortadadır.

Güneydoğu'da PKK ile mücadelede; **“dine dayalı ve halkı şeriat hükümlerine çağırın”** mücadele yönteminin **Toplumla İlişkiler Başkanlığı** tarafından uygulamaya konulduğu da çok yaygın bir kanaattir. Üstelik, **Toplumla İlişkiler Başkanlığı** ve benzer teşkilâtlarda (**MİT ve Askerî İstihbarat**) görev yapan elemanların mesleğe başlarken yaptıkları yeminde **“Lâiklik İlkesinin savunulması”** da vardır. (s. 110-115)

Emperyalizm, Yeni Dünya Düzeni ve Ordular

Emperyalizm, görüldüğü kadarıyla egemenliğini daha çok sivil-asker bürokrasi eliyle gerçekleştirmek alışkanlığına sahiptir. Günümüzde emperyalizmi temsil eden ABD gibi tarihsiz bir devletin, Türkiye gibi ordusunun kuruluşunu binlerce yıl öncesine dayandıran bir devleti bu yolla ne ölçüde yönlendirebileceği tartışılır ise de, bu konu yine de önemle ele alınmalıdır: Eski CHP Milletvekili Süleyman Genç, **“Az Gelişmiş Ülkelerin Orduları İç Savaş Ordularıdır”** hüküm başlığı altında bu konuda bazı neticelere varmaktadır: **“Emperyalizm bir ülkeye el koydu mu, öncelikle onun savunma ve güvenlik anlayışını çarpıtıyor. O güne kadar ulusal egemenliği ve bağımsızlığı savunan silâhlı kuvvetler ve güvenlik kuvvetleri, emperyalizm işin içine girdikten sonra silâhlı kuvvetleri ya da güvenlik örgütlerini kendi halkına karşı kullanmasına zemin hazırlamaktadırlar. Emperyalist sisteme dahil bizde ve bütün ülkelerde böyle olmaktadır. Yunanistan, İran, Pakistan, Tayvan, Güney Kore, daha pek çok örneği böyledir. Güney Amerika halklarının yaşamı budur. Dünya Bankasının başında bulunduğu Mac Namara'nın kuram babası olduğu, ve de 1952'lerde geliştirilen bu kurama göre az gelişmiş ülkelerin silâhlı kuvvetleri ve güvenlik güçleri artık sınırlarda düşmanla değil de kendi ülkesinde kendi halkıyla dalaşacaktır. Bu dalaşma emperyalizm adına olacaktır. Çilesini ve ıstırabını yoksul uluslar çekecektir. Her ülkenin güvenlik örgütleriyle, silâhlı kuvvetlerinde yeterince Amerikalı uzmanın bulundurulmasıyla bu işlevin yeterince yerine getirilmesi sağlanacaktır.”** (Süleyman Genç, Bıçağın Sırtındaki Türkiye, İstanbul, Der Yay, 1978, s. 208)

Süleyman Genç bu değerlendirmelerine dayanak olarak Mustafa Kemal, Klant Kıtaylar, Fransız Politikacı Alein Joxe ve ABD eski başkanı Johnson'un sözlerini almaktadır. **“1919'da Mustafa Kemal, ‘Yeni Savunma Örgütü ulusal kuvvetlerin ulusal iradeyi egemen kılması amacıyla kurulmuştur’** demişti. Klant Kıtaylar: **‘Silâhlı kuvvetler bir ülkenin ulusal egemenliğinin hizmetindedir. Onu korur’** şeklinde tanımlamaktadır. Silâhlı kuvvetlerin bu işlevi günümüzde geniş çapta ortadan kalkmıştır. Bunun yerine silâhlı kuvvetler ve güvenlik kuvvetleri **‘ideolojik bir savaşa katılma, yıkıcı güçlere, tehlikeli mihraklara karşı koyma’** teknik ve taktikleriyle yetiştirilmektedir.’ Fransız politikacısı Alein

Joxe, “Vatan savunması için oluşturulmuş klâsik orduların iç savaş orduları haline dönüştürülmesi yargısı haksız değildir” dememiş miydi? 1964 yılında Amerika Başkanı Johnson: “Şu anda 49 ülkede, iç savaşmanın en geliştirilmiş tekniklerini güvenlik kuvvetlerine öğreten 344 ekibimiz çalışmaktadır” dememiş miydi. Bu açıklama Amerika’nın, çeşitli ülkelerin silâhlı kuvvetlerini nasıl yozlaştırdıklarını göstermesi bakımından ilginçtir.” (Süleyman Genç, a.g.e., s. 208) Burada dikkati çeken iki nokta bulunmaktadır. Birincisi, emperyalist güçlerin temsilcilerinin belirledikleri Askerî Strateji Konseptleri. Diğeri ve en önemlisi ise, Mustafa Kemal’in sözü. Eğer bu söz gerçekten Mustafa Kemal’e ait ise; son belirlenen MASK’ın ve konsept içinde yer alan dost ve düşman kavramları ile bu kavramlar ışığında dost ve düşman tayininin yeni bir gelişme olmadığı, ulusal iradeyi egemen kılmada zaman zaman hatalara düşüldüğü, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin bu tür konseptlerle yoğrulduğu tespiti haksız sayılmamalıdır. Bu da biraz evvel alıntılıdığımız Prof. Mustafa Erdoğan’ın, İttihat Terakkicilerin icadı olan “irtica yaftası”nın, İsmet İnönü ve Tek Parti eliyle devam ettirildiği, günümüzde de sivil-asker bürokrasi eliyle konseptlere konu edildiği görüşünü haklı kılmaktadır. Fakat ne yazık ki, Mustafa Kemal’in amaçladığı Millî Devlet; Kemalizm konusunda duyarlı Kemalistler eliyle uluslararası konseptlere uygun şekilde yapılandırılmaktadır.

Dostluk ve Kafakol Programları

Emperyalizmin kontrol ettiği ülkelerde ne tür araçları kullanarak, o ülkelerin önde gelenlerini kafakola almaya çalıştığını gösteren ibret verici bir haberi aktarmak istiyoruz. 1989 yılının Nisan ayında Hürriyet gazetesinde bir haber ve bir yorum yayınlandı. (Hürriyet gazetesi, 21 Nisan 1989) Haber, Hürriyet gazetesinden Sedat Ergin’e, yorumu da başyazar Oktay Ekşi’ye aittir. Aşağıdaki kısa alıntılar, okuyucuya oldukça kıymetli malumatları verebilecek ve medyamızın postalsız generallerinin, zamana göre nasıl kendi gerçekleri ile oynadıklarını, sivil ve asker bürokratlar ile aydınların bir kısmının kudret ve izzetin nerelerde aradığını gösterebilecektir. Haber şu şekildedir: “**ABD Genelkurmay Başkanı William Crowe; Senatoda Savunma Bakanlığı Bütçesi üzerinde yapılan görüşmelerde: Washington’ın, dost ve müttefik ülke subaylarına ABD’de eğitim görmeleri amacıyla sağlanan bursların, Uluslararası Askerî Eğitim ve Talim (IMET) Programı denilen bir program dâhilinde verildiğini, Bu programın, dost ve müttefik ülkelere yapılan en etkili ve en çok karşılık alınan yatırım olduğunu, Bu programın nüfuz sağlamak açısından son derece başarılı olduğunu, Bu gün dünyada ordularının başında olan, hatta bazı durumlarda ülkelerini yöneten pek çok askerinin bu program sonucu ABD’de eğitim gören kişiler olduğunu, IMET’nin diğer ülkelerin askerî ve sivil liderlerine yaklaşabilmek açısından ABD’ne önemli imkânlar sağladığını, Bu öğrencilerin çoğunun üst kademe askerî lider olma vasfına sahip subaylar olduğunu, Bu subayların geçmişte olduğu gibi, gelecekte de ülkelerinde önemli görevler üstleneceklerini, örneğin bu gün dünyada bakan, büyükelçi, kuvvet komutanı ve**

askerî okul komutanı pozisyonlarında IMET eğitimi görmüş 1500 kişinin var olduğunu, IMET'nin uzun vadeli bir yatırım olarak çok değerli bir güvenlik aracı olduğunu, ABD'ye sayısız yararlar sağladığını" ifade etmiştir. Haberin devamında: ABD'nin IMET programı çerçevesinden sağladığı kredilerde Türkiye'nin liste başında olduğu bildirilmektedir. "1990 yılı Dış yardım Tasarısı'nın IMET faslında Türkiye 3,3 Milyon Dolarla birinci gelirken, Filipinler 2.4, Paraguay 2.3 milyon dolarla Türkiye'yi izlemektedir. 1950'den bu yana dost ve müttefik ülkelere verilen IMET bursları toplamında Türkiye, Vietnam ve Güney Kore'den sonra üçüncü gelmektedir. 1950'den 1987 yılı sonuna kadar geçen 37 yıl içinde ABD, Türk subaylarının Amerika'da eğitim ve talimleri için toplam 133 milyon dolar harcamış, ABD Savunma Bakanlığı'nın bir sözcüsü Hürriyet Gazetesi'ne, bu güne kadar IMET Programıyla ABD'de eğitim gören Türk subaylarının sayısının 4.461 olduğunu açıklamış, 1988 yılında 180 Türk Subayı IMET burslarıyla ABD'ye giderek eğitim görmüş. 1989 yılında 1974 subay için tahsisat çıkarılmıştır."

Yukarıdaki aktarımlar haberin özetidir. Şimdi Hürriyet gazetesi Başyazarı Oktay Ekşi'nin saflık ve cinliği birarada barındıran yorumundan bazı anekdotlar aktaralım: "Yıllarca yüzüne dost diye baktığımız, yahut da iyi ilişkiler içinde olduğumuz bir insanın sizinle dostluğunun gerisinde başka hesaplar da olduğunu öğrenirseniz, canınız sıkılmaz mı?"

"... Müttefik oluyorsunuz, 'bundan böyle ortak amaçlar için elele vereceğiz' diyorsunuz. Bir zamanlar olduğu gibi en mahrem askerî sırlarımızı dahi 'uzman' yahut 'danışman' adıyla gönderdikleri maaşlı casuslara bile bile teslim ediyorsunuz. Aynı ortak gaye gerekçesiyle subaylarımızın eğitilmesini siz de istiyorsunuz. Müttefikiniz, bunun masraflarını üstleniyor. Ve bir gün işte bu gerçeğe karşılaşıyorsunuz. Yani adam, 'Evet çağırdık, eğittik, yedirdik, içirdik ama aslında biz bunu yaparken karşı tarafın bilmediği bir başka maksat da taşıyorduk' demiş oluyor."

"Dürüstçe konuşalım: Siz, eğer kendi subaylarınızı çağdaş askerlik bilgileriyle donatamıyorsanız, dün Alman'ın eline, bugün de Amerika'nın gözüne bakarsınız. Eğitilsin diye gönderdiğiniz subay da, elbette kendisini onlara daha yakın hisseder"

"Aslında milletler arasında diyalogu sağladığı ölçüde bu programlar tüm insanlığa yararlıdır. Çünkü, barış ancak karşılıklı anlayışın bulunduğu ortamlarda yaşar. Ama Oramiral Crowe'un bakış açısı böyle değildir. William Crowe, tüm insanlığa sağlanan yararı değil, ABD'nin sırf kendi çıkarı için başkalarını nasıl kullanabileceğini düşünmekte ve Senato'yu 'bu çirkin alışverişten ABD'nin karlı çıktığına' inandırmak için uğraşmaktadır."

"Anımsayacaksınız, Türkiye gibi ülkelerde yaptıkları askerî yardımın kesilmesini isteyenlere karşı da ABD'nin çok üst düzeydeki yetkilileri senelerce önce aynı argümanı kullanmışlar ve 'Evet, o ülkelerde askerî yardım yapıyoruz ama unutulmasın ki, bu sayede kendi çıkarlarımızın onlar tarafından üstelik daha düşük bir maliyetle korunmasını sağlıyoruz' demişlerdi. (Dipnot: Eleştirel bir yaklaşım için bkz.: "Amerikan yardımının Türkiye'de kontrol mekaniz-

ması olarak ileri sürülen iktisadi ve mali kontrolaskeri kontrol organlarından birincisi memleket hükümrânlığına karşı müdahale meselesi olarak şiddetle reddedilmiş, fakat ikincisi derhal kabul edilerek Ordu sömürgeleştirilmiştir. Alaylara kadar hiçbir işe yaramayan 8-10 adet Amerikan Sahra Eğitim Ekibi, subayının sokulmasına müsaade edilmiştir. Daha doğrusu mali istiklale Ordu karşılık olarak verilmiştir.” M. Emin Aytekin, İhtilal Çıkmazı, (İstanbul: Dünya Matbaası, 1967), s. 16.

Yukarıdaki alıntıya benzer bir yaklaşım için bkz: “ABD, Ordu’nun her kesimine en küçük birimine kadar her yere girmişti. 1960’tan önce. Örneğin bilmem neredeki bir olayda ‘uzman’ sıfatlı erler vardı. Subayların, hepimizin er düzeyinde uzmanlara teslim edilirken ordu adına içimiz sızlıyordu. Yakınıyorduk. Harp Akademisi’nde ABD’li uzmanlar bize ‘harp tarihî, stratejisi okumayın’ diyorlardı.” 1960 İhtilalinin güçlü subayı, MBK üyesi, şimdiki ‘Atatürkçü Düşünce Derneği’ başkanı Suphi Görsoytrak’tan aktaran Ahmet Kekeç, CIA ve 12 Eylül-Bir İhtilalin Romanı, 2. Baskı, (İstanbul: Emre Yayınları, 1996), s. 40.)

Yani bir bakıma bizi ve bizim gibi ülkeleri ‘parayla tutulmuş asker’ konumuna düşürmüşlerdi. Hani onlara kızıyoruz, ama, doğrusu kızmak değil de galiba bu duruma düşmemektir.”

Yukarıdaki yorumlar gayet açık: Dostlar arasında başka hesaplar olmazmış... (Eğer doğruysa) saklanamayacak bu gerçekleri açıklamak can sıkıcıymış... Eğitime gönderilen subay, elbette kendisini onlara yakın hissedermiş... Barış ancak, karşılıklı anlayışın bulunduğu ortamlarda yaşarmış... Bu programlar yakınlaşmayı sağladığı ölçüde tüm insanlığa yararlıymış... ABD Genelkurmay Başkanı sırf kendi çıkarlarını düşünüyormuş.

Bu sanatkârane ifadeler bir anımı canlandırdı. İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde bir yargılamada sanık müdafiiyim. Sanık bir dergide yazarlık yapan genç bir araştırmacı. Öğretmen. Henüz genç ve deneyimsiz. Yukarıdaki satırlar gibi döktüremiyor. İstese de döktüremez. Şahsiyetli. İçinden geldiği gibi yazmış. Tabii ki zülfü yare de dokunmuş. Madde TCK 159. Hükümetin manevî şahsiyetine hakaret. Büyük suç. Ağırcezalık. Hâkim Osman Sunusi Öztemir. Şimdi emekli. Sanık ana adı, baba adı, başlar ve ifadesini verir, bendeniz de savunmasını. Hâkim gözlüklerinin üzerinden sanığa bakar ve söyler:

- “Evladım, yazmaya devam ediyor musun? Sanık biraz sıkılğan:
- “Eh işte...”
- “Elbette yazacaksın evladım. Biz de emekli olunca gelir okuruz. Çok okuyacaksın. Fakat yazarken usturuflu yazacaksın... Hani şu büyük gazetelerin köşelerinde büyük adamlar(!) var ya, işte onlar gibi yazacaksın. Kitabına uydurup yazacaksın. Suç işlemeyeceksin.” Doğru söze ne denir. (İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 1992/217 Esas ve 1993/44 Karar sayılı dosyası.) (s. 148-155)

KOHABİTOSYON NEDİR?

Kohabitosyon (Cohabitation), Fransızca Habitation'dan türemiş bir kavramdır. Sözlük anlamı ile “Birlikte oturma”; birlikte yaşayan, birlikte oturan insanların durumu anlamında kullanılan bir deyimdir. Başka bir anlamı da **karı-kocanın ortak hayatı** olan bu kelime, birlikte, bir nevi “**Kast Hayatı**” yaşayanların durumunu anlatmak için kullanılır. İçinde, dışa karşı aşırı bir muhafazakârlık anlamı taşıyan bir kavramdır. Yalçın Özer, Kohabitosyon'u şu şekilde izah etmektedir: “**Türk Silâhlı Kuvvetleri, ülkedeki sivilin dünyasını bilmez. Türkiye'deki yapılanmaya bir bakınız. Öğrenci küçük yaşlarda askerî okula girer. Buradan mezun olduğunda, artık kendisini şöyle bir hayat beklemektedir: Askerî bir karargahta çalışacak. Ordu'ya ait bir lojmanda oturacak. Orduya ait mağazalardan ihtiyaçlarını görecektir ve yine orduya ait orduevlerinde arkadaşlarıyla briç oynayacaktır. Sivil iradenin üstünlüğü de buradan gelmektedir. Bu yaşama tarzının adı kohabitosyondur. Bir nevi kast hayatı. İşte bu hayatın pencerelerinden baktığınızda Türkiye'yi tıpkı bir ABD'linin yahut İsviçreli'nin gördüğü gibi görürsünüz. Halkın içinde bulunduğu şartları anlamanız zorlaşır. Oysa subaylar Türk milletinin içinden gelmektedir. Birçoğunun aileleri sivilidir. Subay olmak aile bağlarını koparmayı gerektirmez. Onların sivil ailelerin kızlarıyla izdivaç yapmalarını engellemez. Bu konuda yıllar evvel bir iç genelgeyle şöyle bir tedbirin getirildiğini biliyoruz; genç subaylar asker olmayan ailelerden evlilik yapmamalıdır. Dışarıdan yapılan evlilikler yoluyla irticai bazı unsurların ordu içine girmeleri ihtimali mevcuttur. Bunun için en yakın komutanlar, emirlerindeki bekar subaylarla ilgilenmekle görevlidir. Kohabitosyon, işte bu yolla tamamlanıyor.” (Türkiye Gazetesi, 1.5.1997)**

Bir başka yazar Süleyman Genç, kohabitasyon konusundaki görüşleri daha ilerilere vardırıarak emperyalizm-ordu ilişkilerine yorum getiriyor: **“Bu yüzden ordu ulusal çıkarların gereği ulusal bilince varma yerine, içinde yaşanan dünya dengesinin oluşturduğu sistemin çıkarlarını savunma bilinciyle donatılmıştır. Sistemin merkezinde hazırlanan eğitim programı ve sunulan bilgiler subaylar için tek yanlı şartlandırmanın aracı, değişmeyen, tartışılmayan doğru bilgilerdir. Her şeyin çok sıkı bir denetim altında bulunduğu bürokratik bir kuruluş olan ordu içindeki subayların çoğuna öğretilen bilgi, siyasetin ‘kirli bir iş’, ‘sonunun belirsiz’, ‘efendice oynanmayan bir oyun’ olduğudur. Politikacıları ise, ‘ne olduğu belirsiz, başka bir dünyanın niteliksiz yaratıkları’ sayarlar. Ülke yönetimini elinde bulunduran sivil yönetime karşı böylesi şartlandırma içinde bulunan subaylar, itmelere, çengellere, dış tertiplere kolay alet olurlar. Yanlış eğitimden geçirilmiş olmaları, ülkenin günü ve geleceği, kalkınma yöntem ve uygulaması hakkında çok az şey bilmelerine rağmen, bu itmeler ve yanlış eğitimler sonucu her şeyi bilen ‘feylesof’ yaratıklarıdır. Böyle bir karmaşa onlara asıl görevlerini unutturur, hiç akıllarının ermediği ülke yönetimine el koymaya çabuk iter. (...) Onlardan başka da ülkeyi koruma ve geleceğini düşünme yeteneğinde ve bilgisinde olan başka güç yoktur. Bu anlayışlarındandır ki, kendi görev yönetmeliklerine ‘Cumhuriyeti koruma’ ilkesini koymayı ihmal etmezler. Sivil yönetime el koymaya yöneldiler mi, o ilkeden sürekli yararlanırlar. Bütün bu gelişmeler göstermektedir ki, az gelişmiş ülkelerde ordu, asıl görevinin dışına çıkmıştır.”** (Süleyman Genç, a.g.e., s. 207.)

Yukarıdaki iki alıntı Kohabitasyon’u yeteri kadar ifade etmektedir. Bu satırlardaki ifadelerin muhatabı olabilecek orduların varlığı tartışılabilir. Az gelişmiş orduların, asıl görevlerinin dışına çıktıkları ise yaşanan bir gerçektir. Fakat tartışma götürmez bir husus, TSK’nın, ülkenin modernize edilmesinde önemli görevler üstlendiği ve kendini bu konuda görevli saydığıdır. (s. 159-161)

Milli İstihbarat Teşkilatı

MİT’in de istihbaratında ihmal olduğu veya kasıtlı olarak yanlış bilgiler verdiği, yanlış yönlendirmelere sebep olduğu sık sık ifade edilmektedir. Zaman zaman ilgili ilgisiz kuruluşları ve kişileri terörün içinde imiş gibi gösterdiği, yanlış istihbaratlarla, karşı tarafa farkında olmadan yardım ettiği de duyulmaktadır. (Dipnot: Güneydoğu’da yakalanan PKK elemanlarının sorgulanmasında, istihbarat toplama amacıyla MİT elemanlarının PKK’ya erzak taşıdıkları, erzak miktarının da elde edilecek istihbarata oranla, güvenlik güçleri aleyhine açık bir durumun ortaya çıktığı haberi ilginçtir. Radikal gazetesi, 14.4.1997) (s. 212)

Batı Hareket Konsepti-Batı Çalışma Grubu

Genelkurmay her yeni brifingde, yeni bir konsept açıklamaktadır. Son açıkladığı konsept de **“Batı Harekât Konsepti”**dir. Tayin edilen konseptin uygulanabilmesi ve gerçekleştirilmesi için de **“Batı Çalışma Grubu”** adında bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu grup ile ilgili daha önce bilgi vermiştik. Konseptte batı kelimesinin ilavesinin gerekçesi de ilginç: **“Tehdit doğudan geliyor, yüzümüzü Batı'ya döndük.”** Tarih bilmeyenler de sanır ki, bugüne kadar yüzümüz sanki doğuya dönüktü ve tarih boyunca tehditler doğudan gelmişti. Cumhuriyeti, Batı'ya karşı verdiği mücadele ile kuran bir halkın ordusunun, kendi halkının büyük bir kısmına karşı yürüttüğü faaliyetleri izlemek için **“Batı Çalışma Grubu”** adını seçmesi, yürütülmesi düşünülen faaliyetler konusunda büyük kaygılara yol açmaktadır.

Genelkurmay, irticacı kuruluşların takibi işinin, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği bünyesinde oluşturulan **“Batı Çalışma Grubu”** adıyla kurulmuş birim tarafından yerine getirileceğini de açıklamış bulunuyor. Batı Çalışma Grubu, Millî Güvenlik Kurulu'nda alınan tüm kararların takibini de üstlenmiş durumdadır. (s. 233)

Sonuç

Misyonu, adaleti aramak ve tevziinde yardımcı olmak diye tanımlanan hukukçulara ve Türkiye aydınlarına düşen görev; ülkenin hukukî sonuç doğuracak her tür sorununda aydınlatma ve uyarma görevini yerine getirmek, çözüm yollarında olmazsa olmazları dayatmak değil, olabirlikleri tartışmak ve birlikte gerçekleştirmek olmalıdır. İster İlahi Hukuk deyiniz, ister tabii hukuk, bir hukuk sisteminde insanlara yüklenen görev, adil olmak ve adil davranmaktır. Bunun kuvveden fiile geçmiş hali ise bir ibadettir.

Pozitif Hukuk Sistemi'nde de, henüz gerçekleştirilebilmiş değilse bile; ibadet aşkı ile topluma karşı yüklendiği misyonun gereğini yapabileceklere en çok ihtiyaç duyulan “**ara dönem**”lerde, krizi tırmandırmak değil, kriz unsurlarını ortadan kaldıracak ve tarafları hakka ve adalete çağırarak bir tavır asıl olmalıdır. Gerçek diye bildiğimiz hukukî ve siyasi yöntemleri, toplumun tüm kesimlerinde test etme imkânı bulmaya çalışmak, bunun yollarını aramak, bizi âdil bir hukukî düzene kavuşturabilir. Bu fırsatın yakalanması için henüz vakit geçmemiştir. Son gülenin kim olacağı değil, birlikte nasıl gülünebileceği önemlidir. Adil bir toplumsal düzene bizleri ulaştıracak verileri, İlahi hukuka inanıyorsak Hakk'ın sesinde bulabiliriz. O ne güzel ses, O ne güzel yoldur... (s. 240)

ÖZETLEYEN: CELAL SANCAR

ANKARA

Hertaraf Haber Kültür Sanat Servisi